

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

I Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej Curie
w Hajnówce

Hajnówka, 29 sierpnia 2024r.

1. Podstawa prawna opracowania WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego opracowany został w oparciu o następujące przepisy prawne:

- Rozporządzenie MEN z 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019r. poz. 325 z późn. zm.);
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2018 r. poz. 996 z późn. zm.);
- Rozporządzenie MEN z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2019 poz. 639 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. 2001 nr 61 poz. 62 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 2013 poz. 1265 z późn. zm.);
- Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356 z późn. zm.);
- Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1591 z późn. zm.);
- Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. 2017 poz. 1578 z późn. zm.); ³/₄ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – *Karta Nauczyciela* (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r. poz. 986 z późn. zm.);
- Rozporządzenie MEN z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz.U. 2022 poz. 1610 z późn. zm.);

2. Założenia WSDZ

Działania związane z doradztwem zawodowym obejmują ogół zaplanowanych i systematycznych działań podejmowanych przez szkołę, których celem jest przygotowanie i wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Działania te obejmują m.in. zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, działania skierowane do rodziców i nauczycieli, współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ) zawiera celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez daną szkołę.

Założenia WSDZ:

- wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
- na wybór zawodu składa się wiedza:
 - na swój temat, o na temat zawodów,
 - o ścieżkach edukacyjnych i rynku pracy;
- na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności), umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ rodziny , aktywność własna jednostki;
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka;
- działania w ramach WSDZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane wg harmonogramu pracy szkoły;
- WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami (Radą Pedagogiczną).

3. Cele i zadania WSDZ szkole ponadpodstawowej

Celem doradztwa zawodowego w liceum ogólnokształcącym jest przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania decyzji edukacyjnozawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów, a także informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Ponadto nauczyciele realizując cele doradztwa zawodowego wypełniają zadania w zakresie:

- pomagania uczniom w określeniu ich predyspozycji zawodowych;
- udzielaniu uczniom indywidualnych porad zawodowych;
- prowadzą zajęcia grupowe mających na celu lepsze samopoznanie, kształtowanie aktywnych postaw;
- rozwijania aktywności poznawczej uczniów w kierunku właściwej samooceny swoich możliwości;
- przygotowania rodziców do pełnienia roli doradców i osób wspierających w procesie planowania i podejmowania decyzji edukacyjnych oraz związanych z wyborem zawodu;
- realizacji w ramach lekcji przedmiotowych tematów związanych z wyborem zawodu;
- współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną i instytucjami wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego; $\frac{3}{4}$ w zakresie współpracy z pracodawcami.

4. Zespół realizujący działania z zakresu doradztwa zawodowego

Zadania z zakresu doradztwa zawodowego w I Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Skłodowskiej Curie w Hajnówce realizuje zespół w składzie:

- dyrektor szkoły,
- koordynator wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego – nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne z doradztwa zawodowego (nauczyciel realizujący program doradztwa),
- specjaliści zatrudnieni w szkole (pedagog, psycholog),
- nauczyciele uczący poszczególnych przedmiotów.

W szkole nie jest zatrudniony doradca zawodowy.

Rola w zespole	Przykładowy opis działań
Dyrektor	Odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym, współpracuje z doradcą zawodowym - nauczycielem w celu realizacji WSDZ, zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć doradztwa zawodowego.
Wychowawcy	Określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów, włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu doradztwa zawodowego, realizują tematy związane doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych, wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej, współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, współpracują z nauczycielem doradztwa zawodowego oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.
Nauczyciel doradztwa zawodowego – koordynator	Koordynuje działania związane z doradztwem zawodowym w szkole. Realizuje program doradztwa zawodowego w klasach IV w wymiarze 10 godzin w cyklu kształcenia.
Nauczyciel języka polskiego	Omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczą tworzenia wypowiedzi. Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników, encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.
Nauczyciel matematyki	Uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości i rachunkowości. Uczą planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza (wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.
Nauczyciel języków obcych	Zapoznają z zasobem języka dotyczącym szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom filmy o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia wypowiedzi na temat swoich umiejętności (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej metodą projektu.
Nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie	Informują o siedzibie władz lokalnych uczniów oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawiają z uczniami problemy współczesnej Polski (m.in. bezrobocie). Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Uczą tworzenia drzewa genealogicznego. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.
Nauczyciel informatyki	Prowadzą naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół policealnych i wyższych, wyjaśniają organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczą komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentują sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Wdrażają do pracy zespołowej w ramach projektu, pokazuje sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.
Nauczyciel muzyki	Zapoznają uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazują wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.

Nauczyciele wychowania fizycznego	Omawiając trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.
Nauczyciel geografii	Realizacja poprzez pomoc uczniom w rozpoznawaniu własnych zainteresowań i predyspozycji oraz wskazywanie umiejętności rozwijanych na tym przedmiocie. Treści te obejmują poznawanie zawodów i kierunków kształcenia związanych z geografą, analizę lokalnego i globalnego rynku pracy oraz zawodów przyszłości wynikających ze zmian gospodarczych i środowiskowych. Ważnym elementem jest także planowanie indywidualnej ścieżki edukacyjno-zawodowej uczniów i kształtowanie odpowiedzialnych postaw wobec pracy i zrównoważonego rozwoju.
Nauczyciel chemii	Na lekcjach chemii w liceum realizowane są treści doradztwa zawodowego poprzez ukazywanie zastosowań chemii w różnych zawodach (np. farmacja, laboratoria, przemysł, ochrona środowiska) oraz rozwijanie umiejętności analitycznego myślenia i pracy laboratoryjnej. Uczniowie poznają powiązania między chemią a kierunkami studiów i rynkiem pracy, a także uczą się planowania dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i predyspozycjami.
Nauczyciel biologii	Na lekcjach biologii w liceum realizowane są treści doradztwa zawodowego poprzez poznawanie zawodów związanych z naukami przyrodniczymi, medycyną, ochroną środowiska i biotechnologią. Uczniowie rozwijają umiejętności obserwacji, analizy i wnioskowania, a także poznają wymagania edukacyjne wybranych kierunków studiów biologicznych i medycznych. Ważnym elementem jest kształtowanie odpowiedzialnych postaw wobec zdrowia, życia i środowiska oraz świadome planowanie dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej.
Pedagog szkolny	Pedagog szkolny realizuje doradztwo zawodowe poprzez wspieranie uczniów w poznawaniu ich zainteresowań, możliwości i predyspozycji oraz w podejmowaniu świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych. Udziela indywidualnych porad, pomaga w planowaniu dalszej ścieżki kształcenia oraz współpracuje z nauczycielami i rodzicami w procesie wyboru szkoły lub zawodu. Ważnym elementem jego działań jest także wzmacnianie kompetencji społecznych, poczucia własnej wartości i motywacji uczniów.
Psycholog szkolny	Psycholog szkolny realizuje doradztwo zawodowe poprzez diagnozę zainteresowań, zdolności i predyspozycji uczniów oraz wspieranie ich w podejmowaniu trafnych decyzji edukacyjno-zawodowych. Pomaga uczniom radzić sobie ze stresem, presją wyboru i trudnościami emocjonalnymi związanymi z planowaniem przyszłości. Wzmacnia także samoświadomość, poczucie własnej wartości i kompetencje psychospołeczne niezbędne do funkcjonowania na rynku pracy.
Nauczyciel w bibliotece	Prenumerują czasopisma związane z edukacją oraz literaturę z zakresu doradztwa zawodowego, udostępniają ulotki o szkołach.
Nauczyciele religii	Przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, pomagają tworzyć uczniom ich własne systemy wartości. Pomagają poznać siebie, przyjąć odpowiedzialność za siebie. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw i obowiązków, zasad i reguł postępowania w życiu człowieka. Uczą prowadzenia dyskusji i umiejętności uzasadniania opinii dotyczących zjawisk w społeczności lokalnej.

5. Adresaci działań zawartych w WSD

Działania związane z realizacją WSDZ kierowane są do:

- uczniów,
- nauczycieli,
- rodziców.

Adresat	Opis
Działania skierowane do uczniów	<ul style="list-style-type: none"> — udzielanie porad i konsultacji indywidualnych; — prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: o poznawanie własnych zasobów; o świat zawodów i rynek pracy; <ul style="list-style-type: none"> • rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; o planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno -zawodowych; — pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”; — realizowanie elementów doradztwa zawodowego na zajęciach przedmiotowych z uwzględnieniem specyfiki danego przedmiotu; — aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych; — diagnozowanie potencjału edukacyjno-zawodowego; — organizowanie spotkań z przedstawicielami agencji zatrudnienia (poznawanie metod rekrutacji pracowników); — prowadzenie kół zainteresowań i zajęć dodatkowych, np. rozwijających umiejętności społeczne (komunikacja, praca w grupie, itp.); — organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy; — organizowanie szkoleń , kursów zawodowych (np. w ramach projektów unijnych); — organizowanie wizyt uczniów na targach pracy i targach edukacyjnych; — organizowanie konkursów; — udzielanie pomocy merytorycznej uczniom przygotowującym się do konkursów i olimpiad (np. Olimpiady z Wiedzy i Planowania Kariery Zawodowej); — stosowanie metod aktywizujących (np. metoda projektów, symulacja) wpływających na zwiększenie zaangażowania uczniów i samodzielności w planowaniu kariery; — przedstawienie procedury zakładania firmy; — informowanie o różnych możliwościach edukacyjnych w kraju i za granicą (np. studia wyższe, kwalifikacyjne kursy zawodowe – KKZ, szkoły policealne); — omawianie rozmaitych możliwości zdobycia kwalifikacji, doświadczenia; — organizowanie spotkań z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju zawodowego);

	<ul style="list-style-type: none"> — kształtowanie pozytywnego stosunku do pracy; — inspirowanie i pomaganie uczniom w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD); — udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających poruszanie się po rynku pracy i rynku edukacyjnym, planowanie własnej działalności i samopoznanie; — wykorzystanie dostępnych programów oraz platform dla młodzieży (np. sieci informacyjnej „Eurodesk”, platformy olimpiady projektów społecznych „Zwolnieni z teorii”)
Działania skierowane do nauczycieli	<ul style="list-style-type: none"> — umożliwienie zainteresowanym osobom udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego; — prowadzenie lekcji koleżeńskich i otwartych; — zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rad pedagogicznych; — organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku i lokalnego rynku pracy; — udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego; — wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.
Działania skierowane do rodziców	<ul style="list-style-type: none"> — organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole; — inicjowanie spotkań z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy; — organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy; — prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów; — informowanie o targach pracy; — informowanie o targach edukacyjnych; — udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (miedzy innymi poprzez: biblioteczkę publikacji, stronę www szkoły, tablice informacyjne, e-dziennik); — organizowanie warsztatów dla rodziców; — włączanie rodziców, przedstawicieli różnych zawodów do realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego w szkole poprzez spotkania i wycieczki zawodoznawcze, organizowanie imprez szkolnych związanych z doradztwem zawodowym.

6.Treści programowe

Obszar	Uczeń:
Poznawanie własnych zasobów	<ul style="list-style-type: none"> — sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”); — określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego; — określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych; — rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej; — analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej; — określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.
Świat zawodów i rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> — analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych; — analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjnozawodowych; — porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika; — konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy; — określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej; — sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców; — przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej; — charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej; — charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	<ul style="list-style-type: none"> — korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego; — określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym; — analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji; wskazuje możliwości kontynuowania nauki.
Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjnozawodowych	<ul style="list-style-type: none"> — ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej; — sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji; — dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjnozawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

7. Metody pracy doradczej oraz wykorzystywane zasoby

Metody pracy:

- aktywizujące problemowe - burza mózgów, dyskusja,
- metoda dramy - inscenizacje i odgrywanie ról,
- metody testowe (kwestionariusze, ankiety, testy),
- metody audiowizualne - filmy edukacyjne, zasoby Internetu, programy multimedialne, prezentacje multimedialne,
- treningi umiejętności społecznych, mini wykłady, pogadanki
- techniki wzmacniające myślenie krytyczne, gry i zabawy,
- testy z zakresu doradztwa zawodowo – edukacyjnego,
- wycieczki zawodoznawcze i tematyczne.

Wykorzystywane zasoby:

1. programy komputerowe
2. rzutnik multimedialny
3. tablica interaktywna
4. materiały drukowane
5. informacje o zawodach

6. informatory o szkołach, zawodach
7. publikacje
8. narzędzia diagnostyczne
9. komputery – adresy internetowe (praca, uczelnie, szkoły zawodowe)

8. Ewaluacja WSDZ

Ewaluacja WSDZ jest stałym elementem wdrażania działań doradczych w szkole, aby działania były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów i ich rodziców oraz nauczycieli. Na podstawie ankiety ewaluacyjnej oraz wywiadów wychowawcy, nauczyciel realizujący zajęcia z doradztwa zawodowego, psycholog, pedagog sporządzą sprawozdanie i przedstawi Dyrektorowi szkoły (Radzie Pedagogicznej) do zatwierdzenia pod koniec roku szkolnego.

Załączniki do WSDZ:

1. Program realizacji Doradztwa Zawodowego na każdy rok szkolny – Załącznik Nr 1
2. Szkolny Program Realizacji Doradztwa Zawodowego wraz z harmonogramem na każdy rok szkolny – Załącznik Nr 2